

TOVERITAR

No. 39

Tiistaina, Syyskuun 26 p.—Tuesday, September 26th

1922—Kahdestoista Vuosik.

PYRKIKÄÄMME TODELLISEEN VAPAUTEEN

Kirj. Helmi Mattson.

Nykyaikainen porvariston huumaus-
alueella usein tuntuu palkkaorja
känhistrun lukiessaan historian leh-
diltä "orjuuden" päivästä. Tuntee sa-
amalla tyytyväisyyttä siitä, että "Setä
Tuomon" ajat ovat jo kaukana men-
neisyydessä. Kuvittelepa sellainen
työläinen olevansa "itsenäinen ja va-
paa", ettei kukaan pysty hänen toi-
miaan ja tekojaan määrittämään —
ellei hän muka itse niihin suostu.
Mielessä piillyy kaunoina patsas, joka
tämän maan rannalla tulijaa vapau-
den symbolin kädessä tervehtii. Vapau-
den symboli on viittaamassa jokai-
sen kansalaisen itsenäisyyteen ja
omintakeisuuteen — tässä rikkaassa
"luvatussa" maassa.

Amerikan historian merkkihenkilöt
kulkuvat aivoissa suurena jalojen
miesten sarjana, sellaisina hyvänte-
kijöinä ja sankureina kuin heidät
porvarillinen katsantokanta yleensä
maailmaa. Huokean korkeat unelmat hii-
pivät silloin mieleen, ja tavallinen
"kansalainen" jo alkaa uneksia val-
kapa presidentin palkasta. Mikäs si-
nä — ajattelee hän edelleen — ei-
hän ne muutkaan tämän maan suu-
ret "isäit" ole lähtöjään olleet sen
kummempia. Tarmo, niin juuri tar-
mo, sitä siinä tarvitaan! Kuuhan
vain siitä olisi!

Luokkien olemassaoloon ei sellai-
nen raataja usko. Mitä hulluja! Ame-
rikassakin sanotte olevan eri luok-
kia? Kuluu monta miestä voiskaan
luetella, jotka ovat alkaneet paljon
köyhemmästä ja nyt omistavat mil-
joonia. Mikä se on Rockefellerkaan
ennen ollut — köyhä mies! Samoin
kaikki muut miljoonien omistajat.
Eikä siitä ole kovinkaan pitkä aika,
kun Fordin Heikkikin lahalla rahaa
työtoveriltaan liikeyritykseensä —
ja nyt jo kyselte ostaneeseen koko-
naisista valtakunnista Euroopasta! Siinä
sen niikee, että kenessä on miestä,
hän kyllä pääsee eteenpäin tässä
maailmassa. Niin jatkuu ajatuksen
kiertokulku edelleen.

Valvutuneen työllänsä kohdattuaan
sinkaantee näillä käsityksillä varus-
tettu palkkaorja edellämainittuja
todisteluja uudelleen ja uudelleen —
vaikka nämä todistehut ovat jo en-
nestään kyllin kuulneita ja palkkau-
sa pitämättömiä.

Valvutunut työlläinen etsii vasti-
neeksi esimerkiksi toisen jälkeen osoit-
taakseen, miten rautaiset ketjut on
asetettu palkkaorjan eteen, jotta hän
pysyisi siinä palkassa minne hänet
pääoman mahti määrää.

Suuri "mahdollisuuksien maa" on
työläiselle muuttunut "mahdottomun-
den" maaksi. Ne ajat ovat olleet ja
menneet, jolloin jokainen työlläinen
tarmonsa avulla voi olla "oman on-
nensa seppä". Wall-kadun porhot ei-
vät anna enää suuria tilaisuuksia un-
sille rikkaiden ja vallan tavoittel-
jolle. Paljon puhuttu "neljän sadan"
joukko on ottanut kyllin lujasti oh-
jat käsiinsä, joten sellä se on koko
johto.

Pääoma on nyt jo kasantunut har-
vojen käsiin, ja yhä harvempien kä-
siin se pyrkii kasaantumaan. Itsenäi-
syydellään ja vapaudellaan kerskalle-
va keskiluokka joutuu entistä enem-
män suurpääoman omistajien moraal-
latanssijohdoks, alistuu tottelemaan
isäntensä pienintäkin viittausta. Täs-
sä maassa ei ole kerrassaan mitään

laitosta, johon ei suurpääoman näky-
mättömän mahti tunkenut.

Koulut, kirkot, sanomalehdet, liik-
kuvat, taidelaitokset ja yleensä
kaikki ihmisten mielipiteiden
muokkaajat ovat pääoman omistajat
pakoittavat palvelukseensa, puhumat-
akaan suoranaisista keinoista, kun-
ten valtiovallassa, jonka avulla ih-
misiltä voidaan hallita. Edellimain-
ittuunlainen raatajan "oman usko"
on vain yksi tuon näkyvämmän
mahdin tuloksista. Pääoman halli-
joilla on suuri klerikoi kudottu verk-
ko, joka ulottuu jokaisen raatajan
ympäri, ja siinä verkossa on vain
valitettavan väliin "repeämiä".

Avoimin silmin katseleva, yhteis-
kunnallisia oloja tutkiva, työlläinen
on kyllin hyvin selvillä siitä, että
työläisen "vapaus" ei ulotu erittäin
pitkälle. Se loppuu kohtaan, kun vii-
meinen kotkankuvalla varustettu luot-
topaperi on annettu pikkunykkyrille
leivän hinnaksi. Työläisen "luotolla"
ei myöskään eletä pitkälle. Jopa ka-
toaa vapaus ja pakko tulee turvau-
tta pääoman omistajien armoihin —
vaikka usko työläisen vapauteen
"mahdollisuuksien" maassa olisi vie-
lä kuinka lujasti aivoissa.

Tehaan portille on asiaa ja silloin
on se vapaus taas mennyt! Typerä
— ylen typerä — on sellainen raat-
taja, joka noissa tehdashelvetissä
ei voi oppia erottamaan tässäkin
maassa olevan kaksi luokkaa, joiden
edut ovat äärimmäisen ristiriitaiset.
Ovat niin ristiriitaiset, että mikäli
sillä ei voi ylettyä sen kullun-yli!

Voitaisiin luotella monia eri teollis-
uusaloja, joissa raataja joutuu myy-
mään "elämänsä" työnantajalle.

Hyvin tunnemme, miten eslin. te-
rästrusti rakentaa työllästen asun-
nolksii kokonaisina kaupunkia joissa
työläiset ovat tarpeeksi hyvin isän-
tensä silmilläpidon alaisina. Saman
tapaa käyttävät muutkin suuret teol-
lisuusryhmät. Autokkinnas käikes-
sa jaloudessaan ja "suostessaan" työ-
väkeä on tässä suhteessa hyvin etu-
tulla. Fordin työlläiset ovat kohta
Helkin tuotteissa aivan rumisark-
kua myöten.

Pääseekö näihin teollisuuslaitoksiin
työlläinen viemään sitä omaa "va-
pautta" mielipidettään niinkuin itse
haluaisi? Kaikki "portilla seisoneet"
tietävät hyvin, mitä kaikkein ensim-
mä työlläiseltä kysytään. Useassa pal-
kassa saa työlläinen tehdä selvää ite-
sistään kolmanteen ja neljänteen su-
kupolven taaksepäin, ennenkuin su-
vaitaan antaa työ! Ellei sitten ole
kyllin kuullainen ja nöyrä, tietää
mitä siitä saa. Klireen kaupalla an-
netaan matkapassi käteen. Asia ei
paljonkaan parane, nisi työn etsintä
on taas edessä!

Vasta pitkien raskaiden kokemus-
ten jälkeen raataja luopuu vapaus-
haaveestaan ja alkaa uskoa, että ei
sillä näy pääsevän "eteenpäin" vaikka
kuinka yrittäisi. Siihen hukkuu se
vapaus-usko, mutta toinen samanlainen
barbaalusto astuu tilalle useassa
tapauksessa. Ja se on tämä: luoja
on luonut rikkaat ja köyhät, niin on
aina ollut ja niin se aina tulee ole-
maan. Herrat käskivät ja työlläiset
saavat luvan totella. Pitää siis tyy-
tyä kohtalonsa.

Sellainen epätoivoinen työlläinen on
jo kuitenkin lähempänä sitä tilan-
netta, jolloin hän alkaa käsittelemään,

että vain työväen yhteisliittynellä
voimalla vain luokkana, työväen omi-
ni miltään vasta osoittaa sitä tosi-
järjestöjen avulla, voidaan va-
suuruutta!

Tämän maan työväenliike on nuor-
työväestö turvata, mistään muusta
ei ole apua eikä toivoita pelastuk-
seen. Kun epätoivon vajonnut työ-
läinen alkaa tältä "joukkoerankelhu-
mia" tosissaan kuunnella, poistuvat
hänenästä yksilölliset haaveilut vähitel-
len kokonaan. Hänelle alkaa tulla sel-
viksi se tuttu tosiasia, että kapli-
talismi on kaiken pahan juuri. Näi-
kä, taudit, kaikkiallinen kurjuus on
kapitalismin ainoa seurakaus, "suuri
maailman palo", joka leimah-
köyhyys ja orjuus on kaikkialla iäi-
rimmäisen loiston ja ylellisyyden vas-
takohta. Eikä toisin voi olla, ennen-
kuin kapitalismi on nujerrettu koko-
naan ja tilalle saatu uusi ja ihmisi-
lsempi yhteiskuntamuoto — työn
tasavaltta.

Ikäihkään itsestään häilyvät vähel-
tellen olemattomien entiset "vapaus-
käsitteet" ja uusuuatitaiset vapaus-
aanteet astuvat yhä rohkeammalla esi-
le. Maailman työväen joukkovalma
kangastaa selussa suurena ja kau-
nina, — ihmeellinen voitonvarmuus
koti siven vihdoinkin näyttävät ote-
täyttää silloin mielen. Porvarillinen
historiankäsitys, joka oli jo ylen
nä ja orjana pidetty työlläinen ja
syväin ehtinyt juurtua suuruuksien
jumaloimisina y. m. työlläiselle
sihoiden tilalle ilmestyvät joukot! Jo-
pa tulee huomanneeksi, kuinka pieni
ja miltään olisi Napoleonkin ollut
ilman armeijaansa!

Ihmiskunnan historian huomaa sil-
soin nurinkurisesti kirjoitetuksi, kun
joukkojen suurilla töillä on krun-
nattu yksilöiden päitä. Kaikki, mitä
ennen on totuttu pitämään suure-
n

na, kutistuu kääpiöksi ja entinen pie-
voimalla vain luokkana, työväen omi-
ni miltään vasta osoittaa sitä tosi-
järjestöjen avulla, voidaan va-
suuruutta!

NAISTEN TALOUDELLISESTÄ JÄRJESTÄY- TYMISESTÄ YHDYSVALLOISSA

II.

Toinen jakso v. 1840—1860.

Vuoden 1840 jälkeen astuu naisten
järjestäytymiskysymys uuteen vaihe-
seensa. Suurin huomio kiinnitetään
reformitoimintaan lainsäädännön
kautta. Työlläisten keskuu-
dessa perustettiin yhdistyksiä paran-
nusten aikaansaamiseksi. Suurim-
maksi osaksi käsiteltävät nämä yhdis-
tykset kutomateollisuudessa työken-
televä naisia, mutta oli mukana
myöskin räätäilytöntekijöitä, jalkine-
työläisiä ja ompelijattaria. Nämä yh-
distykset olivat luonteeltaan kasva-
tusyhdistyksiä, mutta järjestivät ne
lukuisia omistuneita lakkojakkin työ-
palkan korottamiseksi ja työajan ly-
hentämiseksi. Sen lisäksi ne toimivat
innokkaasti työväen suojelustakien
aikaansaamiseksi. Tällaisia yhdistyk-
siä toimi Lowellissa, Manchesterissa,
Doverissa, Fall Riverissa sekä New
Yorkissa, ollen nämä yhdistykset var-
sinaisesti sen alkaisen ammatillisen
järjestäytymisen muotoja. Vankimpi-
na toimivat yhdistykset puuvillateh-
taiden naistyöläisten keskuudessa, ol-
len Lowell, Mass, toiminnan kesku-
sena.

Lowellin naisten yhdistys työolojen
parantamiseksi (Lowell Female La-
bor Reform Association) perustettiin
tammikuussa 1845. Sen perustaminen
oli suoranaisena seurauksena siitä
agitatiosta työpölyvän lyhentämisek-
si ja työpalkan korottamiseksi, jota
käytiin 1840 vuosiluvun alkupuolella
puuvillatehtaissa tapahtuneiden lak-
koisteluitten johdosta. Virallisissa
sestoksuissa, mainitaan tämän yhdis-
tyksen puheenjohtajana toimineen
Sarah Bagleyn, joka oli työskemel-

lyt 10 vuotta Uuden Englannin puu-
villatehtaissa, ollen hän yleensä täl-
män ajan huomattavimpia naistyöläis-
ten järjestäjiä.

Lowellin yhdistyksen jäsenmäärä
kasvoi pian 400—500. Voimaperäisesti
se toimi 10-tuntisen työpölyvän al-
kaan saamiseksi lainsäädännöllistä
tietä. Sitä varten se toimitti joukko-
anomuksen Massachusettsin lainsäädä-
jakkunnalle ja useita sen huomattuja
jäseniä kävi lainsäädäntökomitean
jäsenen luona v. 1845 alkupuolella,
jossa tilaisuudessa he selostivat
olosuhteita puuvillateollisuudessa. Tä-
miä tapaus muodostui ensimmäiseksi vi-
rallisesti tutkimukseksi alkunsa työ-
läisten oloista. Virallisista selostuk-
sista käy myös ilmi että lainsäädäntö-
komiteassa sattui edustamaan juuri Lowellin
piiriä, suhtautui välipitämättö-
mästi tähän kysymykseen, jonka seur-
auksena oli hänen häviämisenä seur-
raavissa vaaleissa, sen agitatorin tu-
loksena, jonka yhdistys aloitti hän-
tä vastaan. Monista vastuksista huol-
lunutta jatkettiin agitatiota ja yleensä
mainitaan tämän yhdistyksen toi-
minnan saavutuksena ne parannuk-
set, jolta Massachusettsin valtion työ-
väenlainsäädännössä saatiin aikaan.

Joulukuussa 1845 perustettiin sa-
mallainen yhdistys Manchesterin puu-
villatehtaiden kotojattarien keskuu-
teen, joka alkoi innokkaasti toimii-
mann saadakseen yleisön kiinnostamaan
työläisnaisten vaatimusten oikeutuk-
sen. Yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi
pian 300. Kymmentuntisen työpölyvän
hyväksi saatiin tämän yhdistyksen
aloitteesta suuremmolnen joukkoavo-

(Jatkos toisella sivulla)